

วิสามานยนามในภาษาฝรั่งเศสและภาษาไทย; กรณีการนำมาใช้เชิงอุปลักษณ์ Nom propre en français et en thaï; cas de l'emploi métaphorique

อังศุมารินทร์ ต่อมดวงแก้ว*

บทคัดย่อ

ในภาษาฝรั่งเศส การใช้คำวิสามานยนามในบริบทของการสื่อสารแบ่งออกเป็นสองประเภทใหญ่ ๆ คือ การใช้แบบปกติและการใช้แบบพิเศษ การใช้วิสามานยนามเชิงอุปลักษณ์เป็นหนึ่งในการใช้แบบพิเศษที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะในหนังสือพิมพ์ ปรากฏการณ์ทางภาษาชนิดนี้สามารถพบได้เช่นกันในภาษาไทย ในการตีความหมายเพื่อให้เข้าใจประโยคหรือบทอ่านที่ปรากฏคำวิสามานยนามเชิงอุปลักษณ์ จะต้องใช้ทั้งความสามารถทางภาษาและความรู้ทางวัฒนธรรม เพื่อระบุการใช้เชิงอุปลักษณ์และเชื่อมโยงความหมายที่ประโยคหรือบทอ่านต้องการสื่อให้ถูกต้อง ดังนั้นวิสามานยนามเชิงอุปลักษณ์อาจจะเรียกได้ว่าเป็นคำศัพท์เชิงวัฒนธรรมที่น่าสนใจสำหรับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ เพราะการเรียนภาษาเพื่อให้เข้าใจในตัวภาษาอย่างลึกซึ้งนั้น จะต้องเรียนรู้วัฒนธรรมที่แฝงมากับตัวภาษานั้น ๆ ไปพร้อมกัน

Résumé

En français, l'emploi de nom propre dans la communication se divise en deux grands types; l'emploi non modifié et l'emploi modifié. L'emploi métaphorique du nom propre est un des différents types de l'emploi modifié qui est très productif quotidiennement surtout dans le discours de presse. Ce phénomène langagier existe également en thaï. Pour interpréter une phrase ou un texte abritant un nom propre métaphorique, on devrait avoir non seulement la compétence linguistique mais aussi la connaissance culturelle afin de reconnaître cet emploi spécifique. Le nom propre métaphorique peut être considéré comme lexique culturel qui s'avère très intéressant pour l'apprentissage de la langue étrangère. Pour approfondir l'apprentissage d'une langue étrangère, il est inévitable d'apprendre la culture véhiculée par cette langue.

คำหลัก: วิสามานยนาม วิสามานยนามชื่อบุคคล การใช้วิสามานยนามเชิงอุปลักษณ์; nom propre, nom propre de personne, l'emploi métaphorique du nom propre

* อาจารย์ ดร., ประจำสาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส ภาควิชาภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

บทนำ

วิสามานยนาม หรือในภาษาฝรั่งเศสใช้คำว่า *nom propre* ตามพจนานุกรม *Le Petit Robert* (2012) กล่าวว่า หมายความว่า คำหรือกลุ่มคำที่ใช้เพื่อระบุตัวบุคคลและใช้เพื่อแยกสิ่งมีชีวิตหนึ่งออกจากสิ่งมีชีวิตอื่นที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน สำหรับด้านไวยากรณ์ภาษาฝรั่งเศส Grévisse ก็อธิบายได้เกี่ยวกับคำวิสามานยนาม ไว้ใน *Le bon usage* (1964) ว่าเป็นคำนามที่ใช้กับคนเพียงคนเดียว หรือสิ่งของเพียงสิ่งเดียว หรือใช้กับกลุ่มคนหรือกลุ่มของสิ่งของเป็นการเฉพาะ ดังนั้นคำนามชนิดนี้จะระบุถึงคนใดคนหนึ่ง สิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ที่ต้องการชี้เฉพาะเจาะจง สำหรับ Riegel, Pellat & Rioul (1994: 175–176) อธิบายลักษณะของวิสามานยนามไว้ว่า ถ้าจะมองในลักษณะเปรียบเทียบกับคำวิสามานยนามหรือคำนามทั่วไป คำวิสามานยนามก็เป็นคำนามที่ใช้เพื่อหมายเฉพาะถึงคน สิ่งของ สถานที่ ฯลฯ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นข้อแตกต่างระหว่างคำนามสองชนิดนี้ก็คือ คำที่อยู่ในกลุ่มของคำวิสามานยนามจะไม่มี ความหมายตามคำศัพท์ (*sens lexical*) และจะไม่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางความหมาย (*relation sémantique*) กล่าวคือ คำวิสามานยนามจะไม่มีคำที่มีความหมายคล้ายกัน หรือคำที่มีความหมายตรงกันข้าม เป็นต้น นอกจากนั้นถ้าจะพูดกันถึงเรื่องของความหมายของคำวิสามานยนาม Riegel, Pellat & Rioul เสนอแนวคิดว่าจะไม่สามารถให้คำจำกัดความของคำประเภทนี้เหมือนที่ให้แก่คำชนิดอื่น ๆ ได้ เพราะการศึกษาวิสามานยนามในภาษาฝรั่งเศสตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน หัวข้อที่ยังคงเป็นที่ถกเถียงกันมายาวนานทั้งในหมู่ของนักคิดด้านภาษา นักไวยากรณ์ หรือนักภาษาศาสตร์

ในปัจจุบัน ก็คือเรื่องของความหมายของคำที่อยู่ในกลุ่มของคำวิสามานยนาม ยกตัวอย่างเช่น ทฤษฎีว่าด้วยความหมายของคำวิสามานยนาม (*théories du sens de nom propre*) จะมีทั้งทฤษฎีที่เสนอแนวคิดที่ว่า คำวิสามานยนามไม่มีความหมายในตัวเอง (*vide de sens*) ตัวอย่างเช่น เราไม่สามารถให้คำจำกัดความชื่อคนคนหนึ่ง เช่น Pierre ได้ ในการสื่อสารเมื่อเรากล่าวถึง Pierre ผู้รับสารจะรู้ได้ว่าเราหมายถึงใครคนไหน ก็จากบริบทแวดล้อมที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารรับรู้ร่วมกัน เราจะไม่มีการให้ความหมายของชื่อเฉพาะนี้ว่า นาย Pierre คือผู้ชายคนหนึ่ง ผมสีน้ำตาลทอง ตาสีน้ำตาลเข้ม สูงเมตรแปดสิบเซน ฯลฯ นอกจากนั้นก็มีทฤษฎีที่เสนอแนวคิดตรงกันข้ามกับข้างต้น โดยกล่าวว่าคำวิสามานยนามนั้นมีความหมายเต็มสมบูรณ์ในตัวเอง (*riche de sens*) ทฤษฎีนี้เกิดขึ้นจากแนวคิดที่ว่าเมื่อเราพูดถึงชื่อคนที่ชื่อว่า Pierre ขึ้นมา ในบริบทร่วมของการสื่อสารเราไม่ต้องการคำจำกัดความใด ๆ เพิ่มอีกแล้วเพื่อมาช่วยในการระบุที่เราหมายถึงใคร เพียงเรากล่าวแค่คำว่า Pierre ทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารต่างก็รู้ตรงกันเลยว่าอีกฝ่ายหมายถึงคนไหน ไม่ต้องการการให้ความหมาย คำอธิบาย หรือข้อมูลใด ๆ เพิ่มเติมอีกแล้ว ดังนั้นทฤษฎีนี้จึงสรุปว่าวิสามานยนามนั้นมีความหมายเต็มสมบูรณ์อยู่ในตัวเองอยู่แล้ว เป็นต้น

ในบทความนี้ กล่าวนำถึงความหมายของคำวิสามานยนาม จุดประสงค์หลักต้องการอธิบายว่าวิสามานยนามคือคำชนิดใด ประเด็นสำคัญที่จะพูดถึงต่อไปเมื่อมีความเข้าใจที่ตรงกันแล้วคือ การแสดงให้เห็นถึงการนำคำวิสามานยนามไปใช้ในการสื่อสารในภาษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาษาฝรั่งเศส เพราะการใช้วิสามานยนามในการสื่อสารนั้น มีการนำไปใช้ในหลายรูปแบบ โดยบทความนี้จะมุ่งเน้น

ไปที่การศึกษาการนำคำวิสามานยนามชนิดที่เป็น
ชื่อบุคคลไปใช้ในเชิงอุปลักษณ์

เนื้อหา

๑. การใช้คำวิสามานยนามในการสื่อสาร

การนำคำวิสามานยนามไปใช้ในภาษาเพื่อ
การสื่อสารนั้นสามารถแบ่งการใช้ออกเป็นประเภท
ใหญ่ ๆ ได้ ๒ แบบ ดังต่อไปนี้

๑.๑ การใช้แบบปกติ (emplois non
modifiés du nom propre) หรืออาจจะเรียกว่า
การใช้ที่เป็นแบบฉบับของคำวิสามานยนาม (emploi
«prototypique» du nom propre) คือ การใช้คำ
วิสามานยนามเพื่อย่างถึงหรือระบุถึงบุคคล หรือ
สถานที่ที่มีอยู่จริง ในสิ่งแวดล้อม ในสังคม หรือใน
โลกที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารมีประสบการณ์ร่วมกัน
ตัวอย่างเช่น นาย ก และนาย ข เป็นเพื่อนร่วมงาน
กันกับนาย ค วันหนึ่งนาย ค ไม่สบายมาทำงาน
ไม่ได้ นาย ก จึงแจ้งข่าวให้นาย ข โดยบอกว่า
“นาย ค ไม่มาทำงานนะวันนี้” คำวิสามานยนาม
“นาย ค” ในที่นี้ถูกนำมาใช้เพื่อย่างถึง นาย ค
ที่มีตัวตนอยู่จริงในสังคมที่นาย ก และนาย ข มี
ประสบการณ์ร่วม ดังนั้นเมื่อนาย ก พูดกับนาย ข
ด้วยประโยคดังกล่าว นาย ข จึงสามารถเข้าใจได้
ในทันทีว่านาย ก หมายถึงใคร ลักษณะการใช้คำ
วิสามานยนามเพื่อการอ้างถึงเช่นนี้เรียกกันว่า

การใช้แบบปกติ และมีการเรียกคำวิสามานยนามที่
ถูกนำมาใช้ในรูปแบบนี้ว่า วิสามานยนามปกติ
(nom propre non modifié)¹ โดยในภาษาฝรั่งเศส
การใช้คำวิสามานยนามปกติในประโยค โดยหลัก
ไวยากรณ์ทั่วไปจะไม่ปรากฏคำชนิดที่เรียกว่า คำนำ
หน้านาม (déterminant) อยู่หน้าคำวิสามานยนาม
นั้น ๆ ซึ่งนี่คือหนึ่งในลักษณะที่แตกต่างกันของ
คำวิสามานยนามและคำสามัญนามในภาษา
ฝรั่งเศส เช่น คนชื่อ Pierre เวลาเราพูดถึงเขาใน
บริบทการสื่อสารเราใช้คำว่า Pierre โดด ๆ ไม่ต้อง
มีคำนำหน้านามใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นชนิดเฉพาะ
เจาะจงหรือไม่เฉพาะเจาะจง ไม่เหมือนคำนามทั่วไป
หรือสามัญนาม ที่ในภาษาฝรั่งเศสจะต้องมีคำนำ
หน้านามชนิดใดชนิดหนึ่งวางนำไว้ด้านหน้าเสมอ
เช่น une maison, la lune...

๑.๒ การใช้แบบพิเศษ (emplois
modifiés du nom propre) หรืออาจจะเรียกว่า
การใช้แบบเฉพาะหรือแบบไม่ปกติของคำวิสามาน-
ยนาม (emploi spécifiques ou inhabituels du
nom propre) คือ การใช้วิสามานยนามเพื่อ
สื่อความถึงบุคคลหรือสถานที่ ที่ไม่ใช่บุคคลหรือ
สถานที่จริงที่คำวิสามานยนามนั้น ๆ อ้างถึงตาม
ปกติ ในการใช้แบบพิเศษนี้ มีการแยกย่อยชนิด
ของการใช้ออกไปอีกหลายชนิด² โดยในบทความนี้
จะมุ่งเน้นไปที่การใช้วิสามานยนามแบบพิเศษ

¹ คำเรียกที่ใช้โดย KLEIBER (1981)

² KLEIBER (1991), GARY-PRIEUR (1994), JONASSON (1994) ต่างเสนอการแบ่งชนิดของการใช้วิสามานยนาม
แบบพิเศษ ที่มีทั้งความเหมือนและความแตกต่างกันดังตารางต่อไปนี้

KLEIBER	GARY-PRIEUR	JONASSON
Dénominatif	Dénominatif	Dénominatif
Métaphorique	Métaphorique	Métaphorique
Exemplaire	Exemplaire	Exemplaire
Fractionnement Constructions modalisantes	Fractionnement	Manifestation Constructions à fractionnement
Multiplication		
	Métonymique	

ชนิดที่เรียกว่า “การใช้เชิงอุปลักษณ์” (emploi métaphorique¹) และคำวิสามานยนามที่ถูกนำมาใช้แบบพิเศษชนิดนี้จะเรียกว่า “วิสามานยนามเชิงอุปลักษณ์” (nom propre métaphorique) ซึ่งการเรียกการใช้วิสามานยนามชนิดนี้ว่า “พิเศษ” หรือ “ไม่ปกติ” อีกประการน่าจะมาจากการที่คำชนิดนี้ถูกนำมาใช้ในบริบททางไวยากรณ์ที่แตกต่างไปจากบริบทปกติ กล่าวคือ ในภาษาฝรั่งเศสจากที่คำวิสามานยนามจะต้องไม่มีคำนำหน้านาม แต่เมื่อนำถูกมาใช้เชิงอุปลักษณ์ กลับยอมรับคำนำหน้านามเหมือนกับคำวิสามานยนามทั่วไป นอกจากนี้ยังสามารถใส่คำขยาย (la complementation) เพิ่มเข้าไปได้ด้วย

๒. การใช้คำวิสามานยนามเชิงอุปลักษณ์ในภาษาฝรั่งเศส (emploi du nom propre métaphorique)

คำวิสามานยนามเชิงอุปลักษณ์ (nom propre métaphorique) คือ คำวิสามานยนามที่ถูกนำมาใช้เพื่อสื่อความหมายเชิงเปรียบเทียบเพื่อทำให้เกิดภาพที่ชัดเจนขึ้นในการสื่อสาร กล่าวคือในการใช้แบบพิเศษชนิดนี้ คำวิสามานยนามที่พบในการสื่อสารจะไม่ได้ทำหน้าที่อ้างถึงบุคคลหรือสถานที่จริง ๆ ที่คำ ๆ นั้นอ้างถึงในการใช้แบบปกติอีกต่อไป แต่วิสามานยนามคำนั้น ๆ จะมีบทบาทเป็นเหมือนตัวสร้างความหมายเชิงเปรียบเทียบให้เกิดขึ้นในบริบทของการสื่อสาร ยกตัวอย่างคำวิสามานยนามชื่อบุคคล เช่น ชื่อของ “เทพีวีนัส (Vénus)” ถ้าปรากฏในประโยคภาษาฝรั่งเศสในการใช้แบบปกติ เราอาจจะพบการใช้ในประโยคดังต่อไปนี้ เช่น

A.) Dans la mythologie romaine, *Vénus* est la déesse de l'amour, de la beauté, de la fertilité et de la mer.

B.) À partir de la Renaissance, *Vénus*, symbole de la séduction, devient l'un des personnages mythologiques les plus représentés.

จากตัวอย่างประโยคข้างต้นชื่อ *Vénus* นี้จะอ้างถึงเทพีวีนัสที่เป็นเทพองค์หนึ่งในเทพปกรณัมกรีกและโรมันและถ้าผู้รับสารเป็นผู้มีความรู้รอบตัวเกี่ยวกับเทพปกรณัมมากหน่อยก็อาจจะรู้ข้อมูลเกี่ยวกับเทพองค์นี้ละเอียดขึ้น เช่น ตามตำนานบ้างก็ว่าเทพีวีนัสเป็นธิดาของมหาเทพซุส บ้างก็บอกมีกำเนิดมาจากฟองคลื่นในทะเล แต่สิ่งที่เหมือนกันในทุกเรื่องเล่าคือ ความงามของเทพีองค์นี้สามารถสะกดทั้งมนุษย์และเทวดาให้ต้องหลงใหลในเพียงแค่แรกพบ ฯลฯ แต่ในภาษาฝรั่งเศสนอกจากจะพบการใช้แบบปกติข้างต้นแล้ว ยังพบการนำชื่อของ “เทพีวีนัส (Vénus)” มาใช้ในแบบพิเศษเชิงอุปลักษณ์อีกด้วย ยกตัวอย่างประโยคภาษาฝรั่งเศสที่ตัดตอนมาจากบทอ่านต่าง ๆ เช่น

a.) Avec une chemise qu'elle a enlevée quand elle m'a vu, pour se faire plaisir, je suppose. Innocente et pas innocente... Tu vois cela, *la petite Vénus sortant des ondes...* (Frantext)

b.) C'est Geneviève Merle qui avait trouvé ça. Tu te faisais appeler Bella, toi, tu te souviens? Tu étais folle de Giraudoux au temps où tu passais pour *la Vénus de la classe de Seconde!* (Frantext)

c.) Dépendant du Gucci Group, le bottier qui vient d'ouvrir des boutiques à

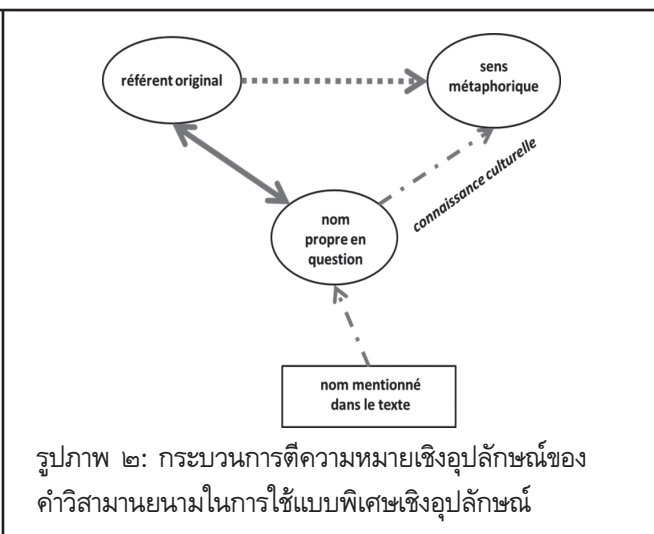
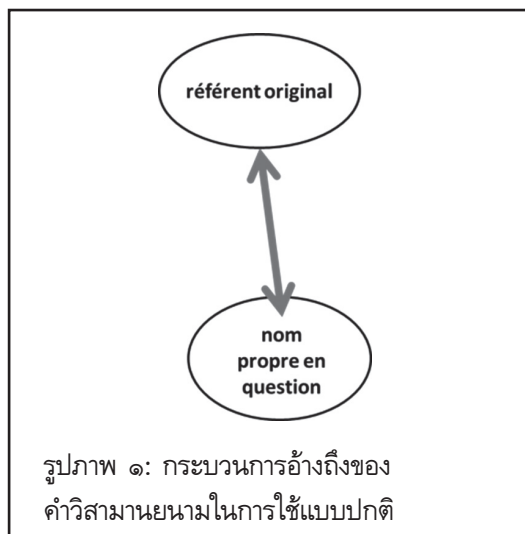
¹ คำเรียกและความหมายยึดตามแนวคิดของ JONASSON (1994)

Honolulu, Costa Mesa, Los Angeles, a même présenté une travel case de cuir praline pour ranger les armes à talons des Vénus modernes... (Le Monde)

จากสามตัวอย่างประโยคข้างต้นเมื่ออ่านเพื่อทำความเข้าใจความหมายที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อจะพบว่าคำวิสามานยนาม «Vénus» ในประโยคเหล่านี้ ไม่ได้อ้างถึงเทพีวินัสที่ปรากฏในเทพปกรณัมกรีกและโรมัน แต่เป็นการเปรียบเทียบคุณลักษณะบางอย่างที่ตัวบุคคลที่ปรากฏในประโยคมีเหมือนกับเทพีวินัส ซึ่งคุณลักษณะที่โดดเด่นของเทพีวินัสที่เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางในสังคมวัฒนธรรมของฝรั่งเศสก็คือ ความงามของรูปโฉมที่โดดเด่นเกินใคร ดังนั้นเมื่อนำชื่อของเทพีวินัสมาใช้ในประโยคภาษาฝรั่งเศสในลักษณะนี้ชื่อของเทพีวินัสจึงสามารถทำให้เกิดความหมายเชิงเปรียบเทียบขึ้นโดยจะสื่อความหมายถึง หญิงที่มีความงามเป็นเลิศ ดังเช่นในประโยค a.) มีการเปรียบเทียบหญิงสาวซึ่งในประโยคถูกแทนที่ด้วยสรรพนามบุรุษที่สามเพศหญิง «elle» ว่าเป็น «la petite Vénus sortant des ondes» และในประโยค b.) ก็เปรียบเทียบหญิงสาวที่ในอดีตเคยเรียกตัวเองว่า «Bella» ว่าเป็น «la Vénus

de la classe de Seconde» สำหรับในประโยค c.) จะพบคำว่า «des Vénus moderne» ซึ่งในตัวอย่างเป็นประโยคที่ตัดตอนมาอาจจะไม่พบคำนามอื่นที่ถูกนำมาเปรียบเทียบแต่เมื่ออ่านและตีความหมายประโยค และรู้ว่านี่คือการใช้วิสามานยนามเชิงอุปลักษณ์แล้ว ก็จะสามารถเข้าใจความหมายที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อได้ว่า «des Vénus moderne» ที่ประโยคต้องการสื่อถึงก็คือบรรดาสาวสวยหัวสมัยใหม่ทั้งหลายนั่นเอง เมื่อเราเปรียบเทียบการใช้วิสามานยนาม «Vénus» ในทั้งสองกลุ่มตัวอย่างเราจะพบว่ากระบวนการทำความเข้าใจประโยคเมื่อเราพบคำวิสามานยนามเชิงอุปลักษณ์จะซับซ้อนกว่าแบบปกติ เพราะความสามารถในการอ้างถึงบุคคลจริงในสังคมวัฒนธรรมจริงของผู้รับสารจะไม่เพียงพอต่อการตีความหมายของประโยค ผู้รับสารจะต้องมีความรู้ทางด้านวัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ ด้วย ว่าได้ให้ความสำคัญในลักษณะที่โดดเด่นอันใดของบุคคลที่กล่าวถึงเป็นพิเศษ จึงจะสามารถตีความหมายเชิงอุปลักษณ์และเข้าใจสารที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อได้อย่างถูกต้องตรงกัน

เราอาจจะแสดงกระบวนการอ้างถึงหรือการตีความหมายคำวิสามานยนามในการใช้ทั้งสองแบบได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

ในรูปภาพที่ ๑ คำวิสามานยนามที่เราพบในประโยค (nom propre en question) ถูกนำมาใช้แบบปกติ ดังนั้นในการทำความเข้าใจประโยคหรือบทอ่าน ผู้รับสารต้องการเพียงความสามารถในการอ้างอิงระหว่างคำวิสามานยนามที่เห็นและข้อมูลอ้างอิงที่เกี่ยวกับคำนั้น ๆ (réfèrent original) ก็สามารถแปลสารที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อได้ถูกต้อง กล่าวคือ เมื่อเห็นชื่อก็สามารถรู้ได้ว่าผู้ส่งสารหมายถึงใคร เพราะคำวิสามานยนามที่พบและข้อมูลอ้างอิงที่เกี่ยวข้องก็คือสิ่งเดียวกัน สำหรับ

รูปภาพที่ ๒ คำวิสามานยนามที่พบ (nom propre en question) ถูกนำมาใช้ในเชิงอุปลักษณ์ ดังนั้นแค่ข้อมูลอ้างอิงที่เกี่ยวข้อง (réfèrent original) กับคำวิสามานยนามนั้น ๆ เพียงอย่างเดียวจะไม่เพียงพอต่อการตีความหมายประโยคหรือบทอ่านอีกต่อไป ผู้รับสารจะต้องรู้สึกไปถึงความรู้ทางวัฒนธรรม (connaissance culturelle) ที่สังคมวัฒนธรรมนั้น ๆ ให้ความสำคัญอีกด้วย เพื่อที่จะได้ยืดอกลักษณะสำคัญนั้นไว้ แล้วเชื่อมโยงมาถึงคำนามอีกคำที่ปรากฏในประโยคหรือบทอ่าน (nom mentionné dans le texte) เพื่อให้เข้าใจในความหมายเชิงอุปลักษณ์ (sens métaphorique) ที่เกิดขึ้นจากการใช้คำวิสามานยนามนั้น ๆ ดังนั้นจะเห็นว่ากระบวนการที่จะต้องใช้เพื่อให้เข้าใจความหมายที่ตรงกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารในกรณีนี้ ผู้รับสารจะต้องใช้ทั้งความสามารถทางภาษาและความรู้ทางวัฒนธรรมจึงจะสามารถเข้าใจสารที่ต้องการสื่อได้อย่างถ่องแท้ ซึ่งในกรณีนี้ ถ้าภาษาแม่ของผู้ส่งสารและผู้รับสารเป็นภาษาเดียวกัน กระบวนการตีความก็คงจะไม่ยากมากนัก แต่ถ้าหากเป็นกรณีที่ผู้รับสารใช้ภาษานั้น ๆ เป็นภาษาต่างประเทศและไม่ได้เติบโตมาในสังคมวัฒนธรรมเดียวกับผู้ส่งสาร การตีความเพื่อให้

เข้าใจคำวิสามานยนามเชิงอุปลักษณ์ก็คงจะไม่น่ายากนักและอาจจะถึงขั้นเป็นอุปสรรคในการทำความเข้าใจประโยคหรือบทอ่านได้

การนำคำวิสามานยนามที่เป็นชื่อบุคคลมาใช้ในเชิงอุปลักษณ์ในภาษาฝรั่งเศส นอกจากจะใช้ชื่อบุคคลจากเทพปกรณัมกรีกและโรมันอย่างเช่นชื่อของเทพีวีโนสแล้ว ยังพบการใช้ชื่อบุคคลที่มีที่มาจากแหล่งอื่น ๆ ด้วย ตัวอย่างเช่น

– ชื่อบุคคลที่มีตัวตนอยู่จริงในประวัติศาสตร์โลก

a.) *La tâche est quasi impossible: “Un employeur n’a pas besoin d’être un Einstein pour calculer qu’il ne sera probablement pas inspecté?”, déclare M. Tony Mazzocchi, secrétaire du syndicat des employés de la pétrochimie et du nucléaire ... (Le Monde diplomatique)*

b.) *Alexandra Nechita, peintre prodige roumaine de 13 ans qui vit aux Etats-Unis, baptisée “la Petite Picasso” ou “le Mozart du pinceau” par la presse internationale, a visité vendredi l’Auberge Ravoux à Auvers-sur-Oise (Val-d’Oise), où Vincent Van Gogh vécut les deux derniers mois de sa vie. (Le Monde)*

– ชื่อตัวละครในวรรณกรรม

a.) *À 32 ans il voit s’ouvrir devant lui une carrière à l’université, ... Mais tout bascule lorsqu’il rencontre chez des amis, un soir de canicule une Lolita de 13 ans qui lui fait des avances insistantes. Il finit par la violer puis, effrayé par son acte, l’étouffe. (Le Monde)*

b.) *Cela ne se fera pas, bien entendu. Non qu’il y ait le moindre problème technique comme le prétendent les Tartuffe. Mais pour*

la raison que refusent obstinément de voir ou d'admettre les antimondialistes: Tobin réhabilite les nations comme seules à même non plus de définir, mais d'imposer des limites. (Le Monde)

– ชื่อบุคคลที่ปรากฏในพระคัมภีร์ทางศาสนา

a.) *Je voulais innover tout le temps et j'avais l'illusion - qui est celle de presque tous les jeunes écrivains - que la littérature commençait avec moi, que j'étais l'Adam littéraire. (Le Monde)*

b.) *En appliquant des tests statistiques à une petite partie de cet ADN mitochondrial, recueilli sur 147 personnes de cinq origines différentes, Alan Wilson aboutit donc à une Ève "noire". (Le Monde)*

– ชื่อตัวละครในหนังสือการ์ตูน

a.) *Seulement, moi, je préfère un mec vivant qu'un Superman mort. (Frantext)*

b.) *Anner Bylsma a l'allure ébouriffée et un rien lunaire d'un professeur Tournesol de la musique. Il est probablement distrait, mais, s'il n'a pas de pique à son violoncelle, ... (Le Monde)*

แต่อย่างไรก็ตามในภาษาฝรั่งเศส การใช้คำวิสามานยนามเชิงอุปลักษณ์พอจะมีตัวบ่งชี้ทางภาษาที่อาจจะช่วยระบุการใช้แบบพิเศษชนิดนี้ได้ เพราะตามหลักไวยากรณ์ภาษาฝรั่งเศส โดยปกติคำวิสามานยนามโดยเฉพาะที่เป็นชื่อบุคคลจะแตกต่างจากคำวิสามานยนามในลักษณะที่สามารถสังเกตได้ง่ายดังนี้คือ จะเขียนโดยใช้อักษรตัวใหญ่

(majuscule) ขึ้นต้นคำ จะไม่มีการเปลี่ยนรูปตามเพศและพจน์ (invariable en genre et en nombre) และจะไม่มีคำนำหน้านาม (sans déterminant) แต่เมื่อชื่อบุคคลถูกนำมาใช้เชิงอุปลักษณ์ บริบททางภาษาที่พบจะแตกต่างไปจากบริบทปกติข้างต้น โดยบริบทส่วนใหญ่ที่พบมีรายละเอียดดังนี้

๒.๑ คำนำหน้านาม (la détermination) เมื่อพูดถึงวิสามานยนามเชิงอุปลักษณ์ ในภาษาฝรั่งเศสจะพูดถึงวิสามานยนามที่มีโครงสร้างการนำไปใช้ที่เหมือนกับคำวิสามานยนามทั่วไป¹ ถึงแม้ว่าจะยังรักษาคุณลักษณะความเป็นวิสามานยนามบางประการเอาไว้² ดังนั้นวิสามานยนามชื่อบุคคลเชิงอุปลักษณ์จึงสามารถมีคำนำหน้านามได้ทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นแบบชี้เฉพาะเจาะจงหรือไม่ชี้เฉพาะเจาะจง หรือชนิดที่บอกความเป็นเอกพจน์หรือพหูพจน์ ดังเช่นที่ JONASSON (1994) และ GARY-PIEUR (1994) ได้ยืนยันโดยการยกตัวอย่างประกอบต่อไปนี้

- *Je devine que Simenon s'ennuie à raconter sa vie. Il a besoin d'un Maigret.*

- *Ajar, c'est le Pouchkine des ténèbres de Paris.*

- *Alain Delon est notre Clint Eastwood à nous.*

- *Sartre, ce Hugo de notre siècle.*

- *...les pères ne sont pas des Pénélope.*

- *...nos Tarzan du fusain [=les auteurs de B.D.]*

- *...les mœurs de certains Rastignac soviétiques d'aujourd'hui.*

¹ FLAUX (2000, หน้า 123) กล่าวว่า “des noms propres métaphoriques peuvent prendre toutes les caractéristiques distributionnelles ou presque du nom commun”

² การเขียนโดยใช้อักษรตัวใหญ่ต้นคำ และการไม่เปลี่ยนรูปตามเพศและพจน์

๒.๒ ส่วนขยายคำนาม (la complémentation) คือ คำหรือกลุ่มคำที่ถูกนำมาวางไว้ข้างหน้าหรือด้านหลังแล้วแต่กรณี เพื่อขยายความหรือให้รายละเอียดเพิ่มเติมในการตีความวิสามานยนามนั้น ๆ ซึ่งในการใช้ชื่อบุคคลเชิงอุปลักษณ์นั้น ในภาษาฝรั่งเศสจะพบการใช้แบบที่มีส่วนขยายคำนามตามมาเป็นส่วนใหญ่¹ โดยส่วนขยายคำนามที่พบอาจจะแบ่งออกเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ตามตัวอย่างที่ JONASSON (1994) และ GARY-PRIEUR (1994) ได้ให้ไว้ดังต่อไปนี้

๒.๒.๑ คำคุณศัพท์ขยายคำนาม (adjectifs épithètes) ตัวอย่างเช่น

– *le Cayatte américain*

– *un Xanadu dérisoire*

๒.๒.๒ บุพพวลีขยายคำนาม (groupes prépositionnels complément du nom) ตัวอย่างเช่น

– *Il rêvait d'être le Molière de notre époque.*

– *Tony Blair [...] c'est [...] un Chaban-Delmas à l'anglaise.*

๒.๒.๓ อนุพากย์คุณศัพท์² ขยายคำนาม (subordonnées relatives) ตัวอย่างเช่น

– *Que pourraient contenir ces êtres: quelque Bonaparte se trompant de siècle, un chateaubriand qui n'écrirait jamais (...) un Lope de Vega sans manuscrit?*

– *Il fallait pour cela focaliser l'attention sur un parfait inconnu, sorte de Jean Valjean qui n'aurait jamais volé de pain.*

๒.๓ กลุ่มคำ «enclosures» คือ คำหรือกลุ่มคำชนิดหนึ่งที่น่ามาวางไว้หน้าวิสามานยนามเชิงอุปลักษณ์ เพื่อต้องการส่งผลให้การสื่อความหมายของคำวิสามานยนามนั้น ๆ แปลกไปจากกระบวนการอ้างอิงตามปกติ KLEIBER (1981) ได้ให้ข้อสังเกตว่าการปรากฏตัวของกลุ่มคำ «enclosures» ในบริบทของการใช้ชื่อบุคคลเชิงอุปลักษณ์ในภาษาฝรั่งเศส ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างความหมายที่ซับซ้อนและยังเป็นเหมือนตัวบ่งชี้การใช้วิสามานยนามเชิงอุปลักษณ์ได้อีกด้วยเพราะเมื่อพบคำเหล่านี้ในประโยค จะพบว่าเราไม่สามารถที่จะตีความหมายวิสามานยนามที่พบแบบปกติธรรมดาได้เพราะความหมายของคำเหล่านี้เหมือนมาสร้างช่องว่างหรือความไม่ชัดเจนในการเชื่อมโยงระหว่างวิสามานยนามและข้อมูลอ้างอิงที่เกี่ยวกับคำนั้น ๆ (réfèrent original) ให้เกิดขึ้น ทำให้ต้องมองหาความเป็นไปได้ในการตีความหมายแบบอื่นซึ่งในที่นี้ก็คือความหมายเชิงอุปลักษณ์นั่นเอง ตัวอย่างการใช้กลุ่มคำ «enclosures» เช่น

– *Sandrine Bonnaire, une sorte de petite Jeanne Moreau autodidacte.*

– *La plus jeune n'avait pas quatre ans et la plus vieille tout juste douze. De vraies Cosette.*

¹ ดังเช่นที่ LEROY (2001: 179) ได้ให้ข้อสังเกตไว้ว่า “les occurrences dépourvues de complémentation ne sont pas rares, elles sont seulement minoritaires”

² วิจิตร (๒๕๒๑, หน้า ๙๓) ได้ให้คำจำกัดความคำว่า อนุพากย์ ว่าเป็น “ประโยคสามัญที่ลดฐานะลงเป็นเพียงส่วนหนึ่งของประโยคใหญ่” และได้แบ่งชนิดอนุพากย์ออกเป็น ๔ ชนิด ได้แก่ อนุพากย์นาม อนุพากย์คุณศัพท์ อนุพากย์วิเศษณ์ และอนุพากย์หลัก โดยยกตัวอย่างของอนุพากย์คุณศัพท์ในประโยคต่อไปนี้ เด็กที่กำลังเล่นอยู่น่ารักมาก หรือ ครูกำลังแจกรางวัลนักเรียนที่เรียนดี

– *Il est le nouveau Don Juan et ses conquêtes sont innombrables.*

– *...c'est un véritable Roi Lear.*

ดังนั้นจะเห็นว่าในภาษาฝรั่งเศสถ้าเราพบคำวิสามานยนามปรากฏอยู่ในบริบททางภาษาที่แตกต่างไปจากบริบทปกติและมีตัวบ่งชี้ดังที่ได้กล่าวไปข้างต้น ในการตีความหมายประโยคหรือบทอ่านที่พบ เราอาจจะอนุมานไปถึงการใช้วิสามานยนามแบบพิเศษและจะต้องชวนขวนขวายหาความรู้ทางวัฒนธรรมที่ระบุทัศนคติหรือค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับวิสามานยนามนั้น ๆ ในสังคมฝรั่งเศสเพิ่มเติมเพื่อจะได้เข้าใจความหมายที่ประโยคหรือบทอ่านต้องการสื่อออกมาได้อย่างถูกต้อง

๓. การใช้คำวิสามานยนามเชิงอุปลักษณ์ในภาษาไทย

จากการศึกษาการใช้คำวิสามานยนามที่เป็นชื่อบุคคลในเชิงอุปลักษณ์ในภาษาฝรั่งเศสก่อให้เกิดความสนใจในการใช้วิสามานยนามชนิดนี้ในภาษาไทยตามมา แต่จากการค้นคว้ายังไม่พบการศึกษาวิสามานยนามในมุมของการนำไปใช้ในการสื่อสารในภาษาไทยมากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการนำวิสามานยนามไปใช้แบบพิเศษ แต่อย่างไรก็ตามการค้นคว้าทำให้พบว่าปรากฏการณ์ทางภาษาชนิดนี้ได้ถูกนำไปใช้กันอย่างแพร่หลายเช่นกันในภาษาไทย โดยเฉพาะในบริบทของการสื่อสารผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในข่าวและบทความต่าง ๆ ตามสื่อหนังสือพิมพ์ ยกตัวอย่างเช่น ประมาณต้นปี ๒๕๕๔ เมื่อทางไทยทีวีสีช่อง ๓ ได้แพร่ภาพละครเรื่อง ดอกส้มสีทอง¹ ในช่วงนั้นคนไทยน้อยคนนักที่จะไม่รู้จักชื่อของ “เรยา”

ตัวเอกของละครเรื่องนี้ ด้วยลักษณะนิสัยที่โดดเด่นไปในทางร้ายไม่ว่าจะเป็นชื่อฉกา ทะเยอทะยาน มักใหญ่ใฝ่สูงเกินตัว โกหกหลอกลวง ใช้มารยาทหลอกล่อผู้ชายที่มีฐานะเพื่อถักตัวเองให้เด่นให้รวยโดยไม่สนใจว่าจะทำให้ใครต้องเจ็บปวดหรือผิดศีลธรรม ฯลฯ ทำให้มีการนำชื่อของ “เรยา” มาใช้เชิงอุปลักษณ์กันอย่างหลากหลายในบริบทการสื่อสารภาษาไทย และแน่นอนว่าความหมายเชิงเปรียบเทียบก็มาจากนิสัยร้าย ๆ ทั้งหลายของตัวละครเอก “เรยา” นั่นเอง ดังจะสังเกตจากตัวอย่างประโยคต่าง ๆ ทั้งที่มาจากพาดหัวข่าว และตัดตอนมาจากเนื้อข่าวหรือบทความต่าง ๆ ต่อไปนี้

– “แพม” ท้อโดนด่า “เรยา” ได้ข่าว “นุ่น” ตามด่าถึงคอนโดฯ (ข่าวสดรายวัน วันที่ ๑๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ปีที่ ๒๑ ฉบับที่ ๗๔๗๑)

– โฆษกกองทัพบก ยันไทยจัดหนักให้เขมร ยิงมา ๕ ตอบโต้ไป ๒๐ สูญเสียมากกว่าไทยหลายสิบเท่า ทำกัมพูชาจะรอรับความสูญเสียหลายสิบเท่า ก็เอา เชื่อประชาคมโลกเข้าใจข้อเท็จจริงจากสื่อกว่าร้อยละ ๙๐ ในพื้นที่ เย้ยโฆษกกลาโหมเขมร “เรยา” มากไปหน่อย ไม่มีทหารคนใดในโลกร้องให้ออกทีวี (โดย ASTV ผู้จัดการออนไลน์ วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๔ ๐๙.๔๑ น.)

– สังคม “เรยาการเมือง” ที่คนโกง-สร้างภาพ หลวงหลอก ให้กลายเป็น “คนดี” จอมปลอมนี้ จึงระบดสู่สังคมทั่วไป... จนเกิดสารพัด “เรยา” ขึ้นในชาติ (ผู้จัดการออนไลน์ โดย ชัชวาลย์ชาติสุทธิชัย วันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๕๔ ๑๕.๒๑ น.)

– โดยเฉพาะในวงการเมือง วันนี้จอมชนปากบุกจอมชุกปากบอนต่างออกมากระแนะ กระแนะว่า ได้เกิดเรยาในทางการเมืองหลายราย

¹ “ดอกส้มสีทอง” เป็นละครภาคต่อของ “มงกุฎดอกส้ม” ออกฉายทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง ๓ ดัดแปลงมาจากนวนิยายที่ประพันธ์โดย ถ่ายเถา สุจริตกุล

แต่ละรายล้วนสับสนยิ่งกว่าเราในละครเสียอีก (หนังสือพิมพ์แนวหน้า วันเสาร์ที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๔ ๐๑.๕๕.๑๐ น.)

นอกจากตัวอย่างของชื่อ “เรยา” ข้างต้น เราได้ทดลองเก็บตัวอย่างการใช้ชื่อบุคคลเชิงอุปลักษณชื่ออื่น ๆ ในภาษาไทยเพิ่มเติมและพบว่ามีการนำชื่อบุคคลต่าง ๆ มาใช้เชิงอุปลักษณในภาษาไทยอีกหลากหลายชื่อ มีทั้งชื่อบุคคลที่มีที่มาจากบริบทของสังคมวัฒนธรรมไทย และชื่อบุคคลจากบริบทวัฒนธรรมตะวันตก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

๓.๑ การใช้ชื่อบุคคลจากบริบทของสังคมวัฒนธรรมไทยเชิงอุปลักษณในภาษาไทย

– ผู้หญิงกับผมนี้มันของคู่กัน ขาดกันไม่ได้ **ขุนแผนผีมะม่วง** พูดเสียงดังอย่างภูมิใจ จนปลุกเพื่อนที่นอนข้าง ๆ ให้ลุกขึ้น (คอลัมน์กลับก็ไม่ได้ไปก็ไม่ถึง นิตยสาร ต.คน ฉบับที่ ๓๐-๓๑)

– **ขุนแผนไอที** นางกาก็ออนไลน์ (ชื่อเพลง โดยศิลปิน เชฐ เสรีชน vs เท่งน้อย เอนจอยโชว์)

– ชื่อ: สุกฤษฎี ถอดรหัสได้เลข ๓๒ เป็นอังคาร (๓) รวมดาวจันทร์ (๒) และยังได้รับแรงส่งจากดาวพฤหัสบดี (๕) มาสนับสนุน ด้วยอิทธิพลของดาวกลุ่มนี้ ทำให้ “บี” เป็นนักสู้ชีวิตที่ไม่เคยคิดจะยอมแพ้ ฝ่าฟันอย่างแรงกล้าทะเยอทะยานยิ่ง เป็นนักแก้ปัญหาที่ดี เป็นผู้มีเสน่ห์ในตนมากพอ ๆ ที่จะกลายเป็น “**ขุนแผนยุคดิจิทัล**” จึงต้องระมัดระวัง อย่าปล่อยตัวปล่อยใจมากเกินไป (สยามดาราออนไลน์ ๗ ตุลาคม ๒๐๐๗ ๑๖.๔๘ น.)

– ละครย้อนเวลาเรื่อง “ดอกส้มสีทอง” ที่คนดูทางบ้านบางรายเกลียดชังตัวละครชื่อ “เรยา” ถึงขั้นเปลี่ยนชื่อละครเรื่องนี้เป็น “ดอกทองสีส้ม” นั้นได้จบไปนานแล้ว แต่ความฮิตของ “เรยา” กากียุคจรวดก็ยังคงเป็นที่กล่าวขานอยู่ในวงการต่าง ๆ ไม่รู้เลิก (หนังสือพิมพ์แนวหน้า -- เสาร์ที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๔ ๐๑.๕๕.๑๐ น.)

๓.๒ การใช้ชื่อบุคคลจากบริบทของสังคมวัฒนธรรมตะวันตกเชิงอุปลักษณในภาษาไทย

– “**บิกฟีล**” ยก “**เนย์มาร์**” **เมสซีแห่งบราซิล** (โดย ASTV ผู้จัดการออนไลน์ วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๗ ๐๙.๐๑ น.)

– หากคุณเป็นอีกคนหนึ่งที่มีพฤติกรรมเสพติดคอมพิวเตอร์ โปรดฟังคำเตือนจากการแพทย์จีน คอมพิวเตอร์ได้กลายเป็น**แดร์ริคูล่า** “ดูด” เลือดและทำลายสุขภาพคุณทีละน้อยอย่างไม่รู้ตัว เพราะการใช้สายตาจ้องคอมพิวเตอร์หรือสมาร์ทโฟน ติดต่อกันเป็นเวลานานมันจะไปทำลายเลือดในตับ!! (บทความจากเว็บไซต์ <http://www.thaibizcenter.com>)

– เจ้าทาถั่วนี้คงได้ขึ้นมาจากด้านหลังของผมบังเอิญไปเจอป้ายเสื้อเข้า เลยมุดหัวเข้าไปจนติดแก้มอยู่ตรงนั้น โชคของผมแท้ ๆ ไม่งั้นคงถูก**“แดร์ริคูล่าแห่งป่าไฟร”** ดูดชอกคอแน่ เสียชีวิตตาย (บทความจากเว็บไซต์ <http://www.oknation.net>)

– มหาเศรษฐีอันดับ ๓ ของโลกบอกไม่ใช่**ซานตาคลอส** (บทความจากเว็บไซต์ <http://www.oknation.net>)

– เด็กไทย ๑๑ ขวบ **“โมสาร์ทน้อย”** สร้างชื่อ-ติดโผ ๑๕ อัจฉริยะโลก เผยทำวิจัยกับ**“จุฬาฯ”** (พาดหัวข่าวจาก Matichon online วันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖ เวลา ๑๐.๔๕.๐๒ น.)

– **ไอน์สไตน์น้อย** เด็กหญิงมะกัน ๓ ขวบ ไอคิวสูงถึง ๑๖๐ (บทความจากเว็บไซต์ <http://baby.kapook.com/view82696.html>)

– ผู้สื่อข่าวรายงานเพิ่มเติมว่า “น้องธนซ์” ด.ช.ธนซ์ เปลวเทียนยิ่งทวี อัจฉริยะเด็กไทย มีความสามารถพิเศษหลากหลายทั้งศิลปะ ดนตรี และวิชาการ ปัจจุบันอายุ ๑๑ ขวบ มีชื่อเสียงตั้งแต่วัย ๓ ขวบ สามารถจัดนิทรรศการเดี่ยววาดภาพ

สิ้นน้ำในแนวนามธรรม หรือแอ็บสแตร์ก ประกาศขายไปทั่วโลกหลายพันชิ้นจนได้รับฉายา “ปิกัสโซน้อย” (วันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖ เวลา ๐๘.๔๘ น. ข่าวสดออนไลน์)

– จาง หยาง ลูกขึ้นก้าวเดินไปอย่างมั่นใจตามจังหวะของตนเอง ผู้คนที่พบเห็นได้สัมผัสความเข้มแข็งอันน่ามหัศจรรย์ของจิตใจ ไม่ได้รู้สึกถึงความพิการทางร่างกายของเธอแต่อย่างใด และแบ่งปันภาพเหล่านั้นในโลกออนไลน์ หลายคนได้รับแรงบันดาลใจนี้ เรียกขานเธอว่าคือ **วินัสแห่งโลกตะวันออก** ผู้มีความงามและสมบูรณ์พร้อม (โดย ASTV ผู้จัดการออนไลน์ วันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๗ ๐๘.๔๕ น.)

การใช้คำนามในประโยคภาษาไทยจะไม่มี ความแตกต่างทางด้านการมีหรือไม่มีคำนำหน้านาม เพราะในไวยากรณ์ไทยไม่มีองค์ประกอบนี้ในระบบของภาษา ดังนั้นจึงไม่ใช่เรื่องง่ายในการจะหาตัวบ่งชี้ทางภาษาที่สามารถมาช่วยระบุรูปแบบการใช้เชิงอุปลักษณ์ของคำวิสามานยนามได้ แต่อย่างไรก็ตามจากการสังเกตตัวอย่างการใช้ที่เก็บรวบรวมได้พบว่าในภาษาไทยมีการใช้เครื่องหมาย “...” เพื่อแยกวิสามานยนามเชิงอุปลักษณ์ออกจากส่วนประกอบอื่น ๆ ในประโยคกันอย่างแพร่หลาย ซึ่งเราอาจจะเรียกการใช้เครื่องหมายวรรคตอนนี้ว่าเป็นตัวบ่งชี้ทางภาษาอย่างหนึ่งของการใช้เชิงอุปลักษณ์ในภาษาไทยได้ เพราะการที่เราพบประโยคที่มีการเน้นคำวิสามานยนามหนึ่ง ๆ ด้วยเครื่องหมายวรรคตอนไว้ ทำให้เราจะต้องให้ความสนใจคำ ๆ นั้นเป็นพิเศษ ยิ่งเมื่อเราพบคำวิสามานยนามปรากฏอยู่ในบริบทความหมายที่พิเศษแตกต่างจากความหมายเดิม ๆ ที่เราเคยพบ

ก็จะทำให้เราต้องระมัดระวังในการตีความหมายประโยคหรือบทอ่านที่เรา กำลังทำความเข้าใจมากขึ้น ตัวบ่งชี้อีกประการที่พบในภาษาไทยก็คือ ส่วนขยายคำนามทั้งหลายซึ่งก็คล้ายกับที่พบในภาษาฝรั่งเศสคือมีทั้งส่วนขยายคำนามที่เป็นคำคุณศัพท์ เช่นคำว่า “น้อย” หรือส่วนที่อาจจะเรียกได้ว่าเป็นบุพบทวิสามานยนาม เช่น “**แห่งบราซิล**” หรือ “**แห่งปาไฟร**” หรือ “**ในทางการเมือง**” นอกจากนั้นในภาษาไทยยังมีการใช้ส่วนขยายคำนามที่มีลักษณะพิเศษที่ไม่พบในภาษาฝรั่งเศสดังในตัวอย่าง “**ขุนแผนผีมะม่วง**” “**ขุนแผนไอที**” “**นางกากีออนไลน์**” “**ขุนแผนยุคดิจิทัล**” “**กากียุคจรวด**” ซึ่งถ้าแยกคำออกจากกันเราจะได้คำนามสองคำมาเรียงต่อกันในลักษณะประชิด คือ «คำวิสามานยนาม + คำวิสามานยนาม» โดยอาจจะกล่าวได้ว่า คำวิสามานยนามที่วางตามหลังนี้ทำหน้าที่เป็นส่วนขยายของคำวิสามานยนามด้านหน้า ซึ่งในการใช้เชิงอุปลักษณ์ในภาษาฝรั่งเศสยังไม่พบการเรียงคำลักษณะนี้ แต่ก็อาจจะพบการเรียงคำแบบประชิดในอีกลักษณะบ้างแต่ก็ไม่แพร่หลาย นั่นคือ «คำวิสามานยนาม + คำวิสามานยนาม» ตัวอย่างเช่น “**le look Bibendum**” “**la version Big Brother**” “**le gendre Zorro**” แต่อย่างไรก็ตามถ้าเป็นบริบททางภาษาที่มีคำนามเรียงต่อกัน โดยคำนามตัวที่สองเป็นคำวิสามานยนามทำหน้าที่เป็นส่วนขยายคำนามตัวแรกเหมือนในกรณีของภาษาไทย ส่วนใหญ่ในภาษาฝรั่งเศส เราจะพบคำบุพบทแทรกตรงกลางระหว่างคำนามสองคำนั้น เช่น “**Arsène Lupin des temps modernes**” และ “**les Cassandre en casquette**” เป็นต้น

สรุป

จากตัวอย่างการใช้วิสามานยนามเชิงอุปลักษณ์ทั้งในภาษาฝรั่งเศสและภาษาไทยจะพบว่าปรากฏการณ์การใช้ภาษาชนิดนี้ มีความน่าสนใจในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมทั้งในแง่ของการศึกษาด้านภาษาศาสตร์ เช่นในกรณีของการศึกษาด้านความหมายเชิงอุปลักษณ์ของคำวิสามานยนาม เป็นที่น่าสนใจศึกษาว่าภาษาฝรั่งเศสและภาษาไทยมีการนำชื่อบุคคลคนเดียวกันมาใช้สื่อความหมายเชิงอุปลักษณ์หรือไม่ เช่นชื่อบุคคลที่เป็นที่รู้จักในวัฒนธรรมโลกอย่าง Einstein, Picasso, Mozart, Vénus... และความหมายเชิงอุปลักษณ์ที่เกิดขึ้นในทั้งสองภาษานั้นมีที่มาจากลักษณะพิเศษของบุคคลนั้น ๆ เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร นอกจากนั้นในแง่ของการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ การศึกษาคำชนิดนี้มีความน่าสนใจอย่างยิ่ง เพราะ

คำชนิดนี้ นอกจากผู้เรียนจะได้เรียนรู้วิธีการนำคำวิสามานยนามมาใช้ในแบบพิเศษแล้ว ผู้เรียนยังสามารถเรียนรู้ข้อมูลอ้างอิงจริง ๆ ของวิสามานยนามนั้น ๆ อีกด้วย อาจเรียกได้ว่าเป็นเหมือนการเรียนรู้แบบสองต่อ นอกจากจะรู้วิธีใช้ภาษาแล้วยังได้เรียนรู้วัฒนธรรมที่แฝงมาอีกด้วย เพราะในการที่จะเรียนภาษาใดภาษาหนึ่งให้เข้าใจอย่างถ่องแท้จะต้องเรียนรู้วัฒนธรรมที่ติดมากับภาษานั้น ๆ อย่างเลี่ยงไม่ได้ และคำวิสามานยนามเชิงอุปลักษณ์นี้ก็อาจจะเรียกได้ว่าเป็นชนิดของคำศัพท์เชิงวัฒนธรรม ที่ทำให้ผู้เรียนภาษาได้เรียนรู้ถึงความละเอียดประณีตในการใช้ภาษานั้น ๆ อีกทั้งได้รับรู้ถึงบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เจ้าของภาษานั้น ๆ ให้ความสำคัญไปพร้อม ๆ กันอีกด้วย

บรรณานุกรม

- กำชัย ทองหล่อ. (๒๕๒๕). **หลักภาษาไทย** (พิมพ์ครั้งที่ ๖). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บำรุงสาส์น.
- นววรรณ พันธุเมธา. (๒๕๒๗). **ไวยากรณ์ไทย** (พิมพ์ครั้งที่ ๒). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์รุ่งเรืองสาส์น.
- วิจินต์ ภาณุพงศ์. (๒๕๒๑). **โครงสร้างของภาษาไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- BRUNESSEAU, F. (1998). Noms propres, syntagmes nominaux, expressions référentielles: repérage et codage. *Langue*, 1, pp. 46–59.
- FLAUX, N. (1991). L'antonomase du nom propre ou la mémoire du référent. *Langue française*, 92, pp. 26–45.
- FLAUX, N. (2000). Nouvelles remarques sur l'antonomase. *Lexique*, 15, pp. 117–144.
- GARY-PRIEUR, M.-N. (1994). *Grammaire du nom propre*. Paris: PUF.

- GARY-PRIEUR, M.-N. (2000). Les noms propres et le pluriel. *Lexique*, 15, pp. 63–76.
- GREVISSE, M. (1964). *Le bon usage, grammaire française avec des remarques sur la langue française d'aujourd'hui*. Gembloux: J. Duculot.
- JONASSON, K. (1991). Les noms propres métaphoriques: constructions et interprétations. *Langue française*, 92, pp. 64–81.
- JONASSON, K. (1994). *Le nom propre: Constructions et interprétations*. Louvain-laneuve: Duculot.
- KLEIBER, G. (1981). *Problèmes de référence: descriptions définies et noms propres*. Paris: Klincksieck.
- KLEIBER, G. (1991). Du nom propre non modifié au nom propre modifié: le cas de la détermination des noms propres par l'adjectif démonstratif. *Langue française*, 92, pp. 82–103.
- LEROY, S. (2001). *Entre identification et catégorisation, l'antonomase du nom propre en français*, thèse de doctorat de Sciences du Langage. Université Paul-Valéry, Montpellier.
- LOUIS, P. (1995). *Du bruit dans Landerneau: les noms propres dans le parler commun*, Paris: Arléa.